

2. Найвищий рівень серопозитивності спостерігали серед биків (82,3%) та корів (72,4%), дещо нижчий рівень серопозитивності був у телиць парувального віку (69,0%) та нетелів (55,0%).

3. Антиген вірусу IPT нами виявлено за допомогою реакції імунофлуоресценції в 46,6 % проб патологічного матеріалу (мазках відбитках із носової порожнини, препуція, піхви та ін.)

4. Для повного оздоровлення господарства потрібно вакцинувати все поголів'я протягом декількох років, при цьому важливими моментами є правильний вибір вакцини проти IPT-ІПВ ВРХ, оптимальні схеми вакцинації і ревакцинації тварин у неблагополучних господарствах та лабораторний контроль імунного фону.

5. Ветеринарно-санітарні вимоги щодо профілактики захворювання включають охорону господарств від занесення збудника хвороби, комплекс заходів, спрямованих на підвищення резистентності організму, своєчасну діагностику захворювання, виявлення та ізоляцію хворих тварин, знешкодження вірусу в навколишньому середовищі згідно «Інструкції про заходи з профілактики та боротьби з інфекційним ринотрахеїтом-пустульозним вильовоагінитом (баланопоститом) великої рогатої худоби» (наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України 10 жовтня 2000р №47).

ЛІТЕРАТУРА:

1. Епізоотична ситуація щодо інфекційного ринотрахеїту великої рогатої худоби в Україні./ Стеценко В.І., Кучерявенко Л.І., Чечоткіна Н.П., [та ін.] // Вет. медицина: Міжвід. темат. наук. зб. – Харків, 2003. – Т. 1, Вип.82. – С. 585 – 589.
2. Фукс П.П. Засоби специфічної профілактики інфекційного ринотрахеїту, розроблені в ІЕКВМ / П.П.Фукс, О.А. Бочаров // Вісник Сумського ДАУ. – Суми, 1999. – Вип. 4. – С. 194 – 197.
3. Кучерявенко Р.О. Інфекційний ринотрахеїт великої рогатої худоби (епізоотологія, діагностика та специфічна профілактика) : Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. вет. наук: спец. 16.00.03 «Ветеринарна мікробіологія та вірусологія» / Р.О. Кучерявенко. – УААН, ІЕКВМ. – Харків, 2003. – 20 с.
4. Волосянко О.В. Засоби діагностики та профілактики інфекційного ринотрахеїту великої рогатої худоби в Україні. : автореф. Дис. на здобуття наук. ступеня доктора вет. наук : спец. 16.00.03 – «Ветеринарна мікробіологія та вірусологія» / О. В. Волосянко. – УААН, ІЕКВМ. – Харків, 2003. – 46 с.
5. Бусол В. Епізоотологічний моніторинг інфекційного ринотрахеїту великої рогатої худоби/ В. Бусол, В. Стеценко, Р. Кучерявенко // Ветеринарна медицина України. – 2002. – №5. – С.7-9.
6. Бусол В. Моніторинг інфекційного рино трахеїту та вірусної діареї великої рогатої худоби/ В. Бусол, В. З.Троценко, Р. Кучерявенко // Ветеринарна медицина України. – 2009. – №9. – С.7-9.
7. Мазуркевич О. П, Інфекційний ринотрахеїт - нові засоби боротьби / О.П. Мазуркевич, Ю. Тростянецька // Ветеринарна медицина України. – 1997. – №5. – С. 26.
8. Мазуркевич О.П. Засоби профілактики інфекційного рино трахеїту / О.П. Мазуркевич, С.В. Величко // Ветеринарна медицина України. – 2001. – № 3. – С. 18 - 19.
9. Стеценко В.І Епізоотична ситуація щодо інфекційного ринотрахеїту великої рогатої худоби в Україні. / В.І. Стеценко, Л.І. Кучерявенко, Н.П. Чечоткіна // Тваринництво України. – 2005. – №12. – С. 13.
10. Engelenburg F.A.C., Excretion of bovine herpesvirus 1 in semen is detected much longer by PCR than by virus isolation. / F.A.C. Engelenburg // PrevVetMed. – 1999. – №9. – P.121 - 130.
11. IBR-viral meningoencephalitis of calves in Ukraine./ R. Kucheryavenko, P. Fooks, V. Bousol, [et al.] // 1st ESVV Veterinary Herpesvirus Symposium. Zurich, Switzerland, 22-23 March 2001. – Zurich, 2001. – P. 52.

УДК 619:616.24-002-058;638

ХЛАМИДИОЗ ЖИВОТНЫХ: ЭТИОЛОГИЯ, РАСПРОСТРАНЕНИЕ НА СЕВЕРО-ВОСТОКЕ УКРАИНЫ, СРЕДСТВА СПЕЦИФИЧЕСКОЙ ПРОФИЛАКТИКИ

Кассич В.Ю., Фотина Т.И., Фотина А.А., Фотин А.И., Ребенко Г.И., Миланко А.А., Авраменко Н.А., Кассич А.В., Волосянко Е.В., Дьяконов Л.П.

Постановка проблемы в общем виде. В настоящее время хламидиоз животных имеет широкое распространение, однако, до сих пор является малоизученной инфекционной болезнью. Методам диагностики, профилактики и борьбы с этим

заболеванием в настоящее время уделяется мало внимания, несмотря на то, что хламидиоз является типичным зооантропонозом. В большинстве скотоводческих хозяйств наличие хламидиоза скрывается ветеринарными врачами или его диагностика не проводится вовсе.

Анализ исследований и публикаций. Ведущим фактором широкого распространения хламидиоза является практически неконтролируемый резервуар инфекции в природе среди диких птиц. Описано 132 вида из 28 семейств и 15 отрядов птиц - носителей этого инфекционного агента. Особая роль в качестве источника и резервуара возбудителя инфекции принадлежит синантропной птице. Так, исследованиями методом ПЦР 214 образцов биологического материала от голубей трех неблагополучных частных хозяйств а также городских голубей в г. Полтава установлено, что уровень инфицированности колеблется в пределах от 35 до 74 %. При этом в этиологической структуре хламидиоза голубей 96,2% принадлежит *Chlamydomphila psittaci*, 2,3 % - *Chlamydomphila pneumoniae* и 1,5 % - *Chlamydomphila pecorum* [1].

Хламидиоз – инфекционная болезнь, характеризующаяся абортми, эндометритами, вагинитами, рождением мертвых и нежизнеспособных плодов, энцефаломиелитами, полиартритами, конъюнктивитами, пневмониями, энтеритами, маститами, орхитами, уретритами, баланопоститами и латентным течением.

Таким образом, болезнь может протекать как с разнообразными клиническими признаками у одного вида животных, так и с одинаковыми клиническими признаками у разных видов животных.

Хламидиоз (*Chlamydiosis*) животных - большая группа болезней, объединенных этиологически, но в большинстве своем различающихся по характеру течения инфекционного процесса и формам его клинического проявления. Хламидиозы относятся к зооантропонозам с выраженной природной очаговостью [1, 2, 3, 4, 8].

В 1972 году изучение хламидиоза было включено в программу исследований Всемирной организации здравоохранения. В настоящее время возбудитель *Chlamydomphila psittaci* внесен в "Список возбудителей заболеваний человека, животных и растений, которые могут быть применены при создании биологического и токсинного оружия, экспорт которых контролируется и осуществляется по лицензиям".

Семейство *Chlamydiaceae*, которое ранее включало только один род *Chlamydia*, согласно новой классификации разделено на два рода: *Chlamydia* и *Chlamydomphila*. Таким образом, согласно современной таксономии возбудителей хламидиоза (представителей порядка *Chlamydiales*) относят к родам *Chlamydia* и *Chlamydomphila*. К роду *Chlamydia* относятся виды:

- *Chlamydia trachomatis* (болеют люди и лабораторные животные),
- *Chlamydia suis* (болеют свиньи),
- *Chlamydia muridarum* (болеют хомячки, мыши).
- Род *Chlamydomphila* включает виды:
 - *Chlamydomphila pneumoniae* (болеют птицы, люди и лошади),
 - *Chlamydomphila pecorum* (болеют КРС, овцы, козы, свиньи, птицы),
 - *Chlamydomphila psittaci* (болеют птицы и КРС), а также виды, являющиеся биоварами вида *Chlamydomphila psittaci*:
 - *Chlamydomphila abortus* (КРС, овцы, козы, лошади, свиньи),
 - *Chlamydomphila caviae* (морские свинки), *Chlamydomphila felis* (кошки).

Цель работы. В связи со сказанным, изучение проблемы хламидиоза животных и разработка средств его специфической профилактики на сегодняшний день актуальны, имеют как научное так и практическое значение.

Результаты собственных исследований и их обсуждение.

Для хламидиоза характерен полиморфизм клинических проявлений. Так, в хозяйствах Сумской области: «Низы» Лебединского района, «Ряснянське» Краснопольского района, «Родючисть» Сумского района, «Семеновское» Липоводолинского района хламидиоз крупного рогатого скота протекал в трех формах: типичной (с абортами у стельных коров и нетелей и в виде пневмоэнтеритов и артритов у телят), стертой и бессимптомной. Для стертой формы характерны перегулы, вагиниты, уретриты, хронические эндометриты. Бессимптомная (латентная) форма характеризовалась отсутствием клинических проявлений, бесплодием (перегулами). На вскрытии регистрировали эндометриты и сальпингиты [5].

Сложная эпизоотическая ситуация по хламидиозу сложилась и в Харьковской области. В хозяйствах региона ежегодно переболевает респираторными заболеваниями смешанной вирусно-бактериально-хламидийной этиологии от 70 до 100% телят. Смертность среди больных в 2004-2008 годах составляла около 52%. Анализ литературных данных и материалов ветеринарной статистики свидетельствует, что в Харьковской области за период с 1999 по 2009 годы среди больных хламидиозом животных 65% составляли телята, около 27% - свиньи, 9% - мелкий рогатый скот, около 1% - собаки. Число неблагополучных пунктов в разные годы было не одинаковым и составляло в 1999 и 2000 – по 18, в 2001 – 21, в 2002 – 6, в 2003 и 2004 – по 16, в 2005 – 11, в 2006 – 14, в 2007 – 15, в 2008 – 38, в 2009 4. При этом у крупного рогатого скота заболеваемость телят с разными клиническими проявлениями достигала 40 – 95 %, а летальность – 25-60%. Заболевание наблюдали на протяжении всего года, однако чаще летом и осенью. У овец наблюдали как хламидиозный аборт (25-40% случаев заболевания хламидиозом), так и хламидиозную пневмонию (75-60%). Массовое заражение отмечается в период случки, а заболевание – в период суягности, окота и в постнатальный период [6].

Даже в случае своевременной и эффективной диагностики хламидиоза в рамках борьбы с инфекцией встает вопрос о выборе активного и специфичного иммунобиологического препарата для профилактики заболевания. В настоящее время на Украине Сумской биологической фабрикой выпускается „Емульгована вакцина проти хламідіозного абарту тварин“. Упомянутый препарат является тканевым и изготавливается с использованием куриных эмбрионов, а значит, содержит значительное количество балластных веществ. В связи с этим, коллективом авторов проведена работа по созданию культуральной вакцины против хламидиоза. В рамках проведенной работы селектирован и адаптирован к культуре клеток ЛЭП производственный штамм *Chlamydomphila psittaci*. На основе проведенной работы разработан препарат «Вакцина для профилактики и лечения хламидиоза сельскохозяйственных животных и пушных зверей» [7,8].

Выводы и перспективы дальнейших исследований. Хламидиоз животных широко распространен в северо-восточном регионе Украины. Для эффективной борьбы с заболеванием разработан препарат: «Вакцина для профилактики и лечения хламидиоза сельскохозяйственных животных и пушных зверей», внедрение и применение которого в практику ветеринарной медицины позволит снизить уровень напряженности эпизоотической ситуации.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Ксьонз І.М. Аналіз епізоотичного стану щодо хламідіозної інфекції голубів у Полтаві. / І.М. Ксьонз // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. Зб. наукових праць. – Вип. 20, Част. 2, Том 2. Вет.науки. – Харків. – 2009. – С 328 - 331.
2. Волосянко Е.В. Хламидиозная инфекция. Практические аспекты взаимодействия с иммунной системой макроорганизма. / Е.В. Волосянко, В.Ю. Кассич, Т.Г. Нестеренко [и др.] // Ветеринарна біотехнологія. – 2008. – Бюл.№3(2). – С.57-67.
3. Караваев Ю.Д. Хламидиозы животных – меры борьбы и специфической профилактики.

/ Ю.Д. Караваев, Ю.Н. Маркин, // Ветеринария. – 2003. – №6. – С.3 - 6.

4. Митрофанов М.П. Хламидиозы животных как типичные иммунокомплексные болезни / М.П. Митрофанов // Ветеринария. – 2005. – №3. – С.17 – 20.

5. Авраменко Н.О. Перебіг хламідіозу великої рогатої худоби в господарствах північно-східного регіону України. / Н.О. Авраменко // „Вісник СНАУ”. – 2009. – Вип. № 23,– С.5 - 7.

6. Осипова А.Г. Особенности эпизоотического процесса хламидийной инфекции тварин у Харківській області / А.Г. Осипова // Проблемы зооинженерії та ветеринарної медицини. Збірник наукових праць. – Вип.20, Част. 2, Том 2. Вет.науки. – Харків. –2009. – С 298 - 303.

7. Декл.патент України №7132, 20040907215; 02.09.2004. - «Вакцина для профілактики та лікування хламідіозу у сільськогосподарських тварин та хутрових звірів». / Розробники: Волосянко О.В., Стегній Б.Т., Д'яконов Л.П., Кассіч В.Ю.

8. Хламидиоз животных (этиология, распространение, клинические проявления, средства специфической профілактики). / [Кассич В.Ю., Фотина Т.И., Фотина А.А., и др] / Материалы международной научно-производственной конференции «Инновационное развитие аграрного сектора экономики: взгляд молодых ученых». – ФГОУ ВПО «Курская государственная сельскохозяйственная академия имени профессора И.И.Иванова». — (9-11 декабря 2009 года, г.Курск). – С.45 - 47.

УДК 619:576 807:7:591 615:371/372

ДОКЛІНІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕШКІДЛИВОСТІ НОВОГО ІМУНОСТИМУЛЮЮЧОГО ПРЕПАРАТУ «МУЛЬТИБАКТЕРИН»

Касяненко О.І., Фотіна Т.І., Вершняк Т.В., Редько Д.М.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Застосування нових високоякісних та ефективних ветеринарних імунобіологічних препаратів (пробіотиків, пребіотиків, імуностимуляторів) є основою забезпечення сталого благополуччя та надійного захисту від інфекційних хвороб в птахівництві, отримання високоякісної та екологічно чистої продукції птахівництва. На сучасному етапі для потреб птахівництва ветеринарна медицина України частково забезпечена асортиментом біологічних препаратів вітчизняного виробництва та більша частина все ж таки ввозиться із-за кордону [1, 2].

Зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями.

В сучасних умовах соціально-економічного та євроінтеграційного розвитку країни обумовлює більш складні вимоги у справі охорони здоров'я населення та забезпечення екологічно чистими та безпечними продуктами харчування. Наукові дані і практичний досвід вказують на ефективність застосування пробіотиків та імуностимулюючих препаратів в сучасному птахівництві.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми. Важливою проблемою сьогодні у всьому світі залишається порушення мікробіоценозу у птиці і зниження імунної відповіді організму на фактори як інфекційного так і неінфекційного походження. На думку вчених-бактеріологів найчастіше за все у кишечнику зменшується кількість біфідо- та лактобактерій, які виконують в організмі ряд функцій: захищають слизову кишковику від проникнення у кров патогенних і умовно-патогенних мікроорганізмів, у процесі життєдіяльності синтезують антибіотикоподібні речовини, органічні кислоти (уксусну, молочну, пропіонову), які захищають від розвитку патогенів, приймають участь у синтезі вітамінів групи В та інших, роблячи їх біодоступними у метаболізмі та освоєнні мікро- та макроелементів, таких як кальцію, заліза, та ін., стимулюють імунний захист організму. Основною таксономічною групою нормальної мікрофлори шлунково-кишкового тракту є молочнокислі бактерії роду *Lactobacterium*, які перешкоджають розвитку патогенних та умовно-патогенних мікроорганізмів. Тому розробка і застосування нових препаратів, дія яких спрямована на відновлення біоценозу кишковику має суттєве значення для профілактики і лікування шлунково-кишкових захворювань тварин та птиці [3-5].

Метою наших досліджень було проведення доклінічних досліджень нешкідливості, активності та ефективності застосування нового імуностимулятора